

AKREDİTİF (Letter of credit / das Akkreditiv) ÇEŞİTLERİ

Akreditif türlerini dokuz ana başlıkta değerlendirmek ve incelemek mümkündür.

1- Dönülebilir Akreditif (Revocable L/C / widerrufliches Akkreditiv)

İthalatçının bankası tarafından hazırlanan KÜŞAT MEKTUBU nda akreditifin dönülebilir ya da dönülemez olduğu belirtilir. Eğer bu konuda akreditif metninde bir açıklık yok ise kural olarak akreditifin dönülemez olduğu kabul edilir.

Bu tür akreditifler, lehdarın rızası aranmaksızın ithalatçı yani amir veya amirin bankası tarafından iptal edilebilmekte veya akreditif şartlarında değişiklik yapılabilmektedir. Ancak, bu iptal ya da değişiklik beyanı, ihracatçının bankasına yani muhabir bankaya ulaşmasından önce muhabir banka tarafından yapılan bir kısım işlemler nedeni ile , amir bankanın yükümlülüğünü ortadan kaldırmamaktadır. Böyle bir akreditif türü ihracatçı için bir kısım sakıncalar doğursa da uygulamada yine de, malın ithalatçı tarafından kontrol edilmesine ve kontrolden sonra ödemenin yapılmasına ya da ithalatçının başka bir ülkede çalıştırdığı elemanlarının hizmetlerinden memnun kalmadığı durumlarda bu elemanların maaşlarını ödememek için bu akreditif türünü kullanabilmektedir.

2- Dönülemez Akreditif (Irrevocable L/C / unwiderrufliches Akkreditiv)

Bu akreditif türü en fazla uygulama alanı bulan akreditif türüdür ve kural olarak aslında tüm akreditifler dönülemez akreditiftir. İhracatçı akreditif metninde belirlenen şartlara uygun emtiayı sevk edip, belgelerini bankaya ibraz etmek şartı ile akreditif bedelinin kendisine ödenmesi hususunda hiçbir engel yoktur. Dönülemez akreditif, lehdarın rızası alınmadan amir ya da amir banka tarafından iptal edilemez. Akreditif metninde değişiklik yapılamaz.

3- Teyitli Akreditif – Teyitsiz Akreditif (Confirmed L/C – unconfirmed L/C / bestaetigtes Akkreditiv – unbestaetigtes Akkreditiv)

Teyitli akreditiften, ancak ve ancak akreditif ilişkisinde muhabir banka ya da ihbar bankasının bulunduğu durumlarda söz edilebilir. Teyitsiz akreditiflerde muhabir banka, ithalatçının amir bankası gibi akreditif bedelinin ihracatçıya ödenmesi yükümlülüğünü taşımamakta, sadece amir bankanın bir aracısı gibi hareket ederek ithalatçı, ihracatçı ve amir banka arasındaki belge ve nakit akışına aracılık etmektedir. İhracatçı tarafından metne uygun malın sevki gerçekleştirilmiş ve belgelerini bankaya sunmuş ise , bu belgelerin sunulduğu banka da bunu haksız olarak reddetmiş ise, ihracatçı sadece amir bankaya karşı hak iddiasında bulunabilir. Muhabir bankanın sorumluluğu yoktur.

Oysa teyitli akreditif türünde muhabir banka da ihracatçıya yapılacak olan ödeme sorumluluğu ile kendisini bağlamakta ve akreditif bedelinin ihracatçıya ödenmesi hususunda taahhüt altına girmektedir. Bu akreditif türünde ithalatçının bankası yani amir banka taraflara karşı ne gibi yükümlülük ve sorumluluk taşıyor ise akreditifi teyit eden muhabir banka da aynı yükümlülük ve sorumlulukları taşır.

4- Devredilebilir Akreditif (Transferable L/C / übertragbares Akkreditiv)

500 sayılı Broşürde belirlenen Uluslar arası Yeknesak Kuralların 48/a maddesinde devredilebilir akreditif türü öngörülmüş ve şöyle bir düzenleme getirilmiştir *Devredilebilir akreditif, ilk lehdarın ödemeye, vadeli ödeme yükümlülüğüne girmeye, poliçe kabul etmeye ve iştirada bulunmaya yetkili kılınmış bankadan, bu akreditifi kısmen veya tamamen bir veya birden fazla ikinci lehdarın kullanımına hazır hale getirmesini isteyebileceği bir akreditiftir.*

Akreditifin bölünebilir, parçalanabilir, temlik edilebilir aktarılabılır şeklinde terimlerle ifade edilmesi, o akreditifin devredilebilir bir hale gelmesini sağlamaz. Ayrıca ve açıkça devredilebilir olduğu belirtilmelidir. Aksi belirtilmediği sürece sadece bir defa devredilebilir.

5- Rotatif Akreditif (Döner Akreditif) (Revolving L/C / revolvingendes Akkreditiv)

Alıcı ve satıcı arasında sürekli bir ticari ilişkinin yani mal ve nakit akışının süreklilik arzettiği durumlarda her bir mal sevkiyatı ve nakit akışı için ayrı bir akreditif metni düzenlemek yerine rotatif akreditif türü kullanılır. Böylece taraflar her defasında aynı formalitelerle uğraşmaktan kurtulmakta hem de masraf ve zamandan tasarruf etmektedir. Tek bir akreditif metni ile şartlarda değişiklik yapılmadan ihracatçı tarafından mal sevki yapılmakta, ihracatçı tarafından da bedelin ödenmesi gerçekleştirilmektedir. Rotatif akreditif belirli bir süre için ya da malın azami kıymeti ile de sınırlandırılarak yapılmaktadır.

6- Ard arda Akreditif (Back to Back L/C)

Ticaret konusu mal ihracatçı tarafından bizzat üretilmiyor ise yani ihracatçı da malı başka bir yerden yani imalatçıdan alıyor ise ve imalatçı ile ihracatçı farklı ülkelerde bulunuyor ise böyle bir akreditif yöntemini kullanma imkanı vardır. Bu akreditif türü genelde transit ticaret rejiminde uygulanır. Bu akreditif türünde ithalatçı kendi bankasına giderek akreditif açtırır, ihracatçı kendisi için açılan bu akreditifi kendi bankasına teminat göstererek imalatçı için yeni bir akreditif açtırır. İkinci kez açılan bu akreditif muhabir banka tarafından imalatçıya ya da bankasına bildirilir. İmalatçı malı ithalatçıya ya da ihracatçıya sevk ederek elindeki belgeleri ibraz eder ve parasını alır. Söz konusu belgeler de ihracatçının ülkesindeki bankaya gelir. İhracatçının bankasına gelen belgeler ile ihracatçının yine bu bankaya sunduğu belge faturalar değiştirilir. İki fatura arasındaki fark ihracatçının karı olarak ihracatçıya ödenir.

Ancak bu akreditif türü hem masraflı hem de uygulamada bir kısım sorunlara yol açtığı için fazla bir uygulama alanı bulunmamakta, bunun yerine devredilebilir akreditif türü tercih edilmektedir.

7- Ödenmesi Ertelenmiş Akreditif (Deferred Payment L/C)

Vadeli akreditif olarak da adlandırılan bu akreditif türünde, bedelin ihracatçıya ödenmesi belirli bir vadeye ya da süreye bağlanmıştır. Alım satım ile ilgili belgeler amir bankaya ya da muhabir bankaya ulaştıktan sonra lehbara hemen ödeme yapılmamakta, genelde bu belgelerin bankaya ibrazından belirli bir süre sonra ödeme yapılmaktadır. Ödeme ile ilgili şartlar ve özellikle vade ve süresi akreditif metninde açıkça gösterilmektedir.

8- Kırmızı Kayıt ve Yeşil Kayıt Taşıyan Akreditifler

Aslında her iki akreditif türü de aynıdır ve yeşil kayıt taşıyan akreditif kırmızı kayıt taşıyan akreditif türünün biraz daha geliştirilmiş halidir. Bu akreditif türleri ihracat - ithalat ilişkisinde birbirlerine güven duyan taraflar arasında uygulama alanı bulmaktadır. Özellikle ihracatçının mal bedelini, daha malın ithalatçıya sevk edilmesinden önce almasını sağlar.

9- Teminat Akreditifi (Standby L/C)

Bazı ülkelerin mevzuatı bankaların yurt dışına banka teminat mektubu vermesini yasaklamıştır. Genel olarak yurt dışındaki inşaat ve taahhüt işleri için kullanılmakla birlikte, ihracat- ithalat ilişkisinde malların ayıplı ve bozuk çıkması riskine karşı ya da leasing sözleşmelerinde de uygulama alanı bulur. Bu akreditif türünde amirin bankası, amir

tarafından sözleşme hükümlerine aykırı davranması, sözleşme gereğini hiç veya gereği gibi yerine getirmemesi durumunda kararlaştırılan lehdara ödeme yükümlülüğü altına girer.